

Modernizacija Intrastata – česta pitanja

1. Modernizacija Intrastata: što?, zašto?, kada?
2. Obveznik sam Intrastat izvještavanja – što moram znati?
3. Korisnik sam Intrastat podataka – što moram znati?
4. Na koji su način uključena nacionalna statistička tijela i Eurostat?
5. Ostala česta pitanja

1. Modernizacija Intrastata: što?, zašto?, kada?

Što je Intrastat i zašto ga treba modernizirati?

Statistički podaci o robnoj razmjeni s inozemstvom važan su izvor informacija za gospodarstvenike i državne institucije jer se koriste za različite svrhe (npr. za analizu tržišta, kreiranje gospodarske i trgovinske politike itd.).

Statistika robne razmjene s inozemstvom temelji se na statističkim podacima o robi prijavljenoj u uvoznim/izvoznim carinskim deklaracijama. Uvođenjem jedinstvenoga gospodarskog tržišta EU-a (engl. *Single market*) 1. siječnja 1993., ukinute su carinske formalnosti pri trgovini robom između članica EU-a, a službena statistika ostala je bez važnog izvora podataka. Stoga je uveden Intrastat, novi sustav prikupljanja podataka.

Intrastat sustav ima sljedeća obilježja:

- Podaci o primicima i otpremama robe unutar EU-a prikupljaju se izravno od gospodarstvenika jedanput mjesečno.
- Kako bi se osigurala potpunost i odgovarajuća kvaliteta statističkih podataka, Intrastat sustav usko je povezan s PDV sustavom u dijelu koji se odnosi na trgovinu unutar EU-a.
- Uveden je vrijednosni prag uključivanja u Intrastat kako bi izvještavanje bilo što jednostavnije, a opterećenje gospodarstvenika, osobito malih poduzetnika, što manje.

Otkada je uveden, Intrastat je percipiran kao sustav prikupljanja podataka koji iznimno opterećuje gospodarstvenike. U studenome 2011. Vijeće je pozvalo Europski statistički sustav (ESS) na poduzimanje učinkovitih mjera za redizajn Intrastat sustava, koje će rezultirati smanjenjem administrativnog opterećenja gospodarstvenika uz istodobno zadržavanje stabilne razine kvalitete prikupljenih podataka.

Sa stajališta interesnih strana cilj je modernizirati postojeći sustav za prikupljanje statističkih podataka o robnoj razmjeni unutar EU-a na način koji će:

- obveznicima Intrastat izvještavanja omogućiti smanjenje administrativnog opterećenja u znatnom obujmu
- korisnicima Intrastat podataka omogućiti dostupnost i kvalitetu statističkih podataka
- nacionalnim statističkim tijelima omogućiti više fleksibilnosti u prikupljanju podataka.

Koja su glavna obilježja moderniziranog sustava?

Modernizirani sustav za prikupljanje podataka o robnoj razmjeni unutar EU-a imat će niz svrhovitih obilježja koje će pridonositi ostvarivanju zadanih ciljeva. Države članice EU-a nastavit će prikupljati mjesečne statističke podatke o primicima i otpremama robe unutar EU-a, prema šiframa proizvoda i trgovinskom partneru, u skladu s načelima upravljanja kvalitetom definiranim za statistička istraživanja.

Najinovativnije tehničko obilježje moderniziranog sustava jest stvaranje dodatnog izvora podataka koji se koristi sustavom razmjene mikropodataka o otpremama unutar EU-a. Iako se na prvi pogled čini jednostavnim za primjenu u praksi, implementacija sustava razmjene podataka velik je tehnički i statistički izazov prevladan zajedničkim naporima država članica EU-a i Eurostata.

Temeljna korist novog sustava jest mogućnost smanjenja opterećenja izvještajnih jedinica bez negativnog utjecaja na kvalitetu statističkih rezultata. U skladu s navedenim, kako bi interesne strane ostvarile što više koristi od prednosti novog sustava, bit će potrebno osmisliti nove statističke procese.

Radi poboljšanja fleksibilnosti i poticanja inovativnih metoda modernizirani sustav omogućuje državama članicama korištenje višestrukih izvora podataka za kompiliranje statistike, uključujući razmjenu mikropodataka o otpremama, pod uvjetom da su zadovoljeni strogi zahtjevi kvalitete statističkih podataka. Dostupnost više izvora podataka daje državama članicama visok stupanj fleksibilnosti i omogućuje uvođenje inovativnih metodologija za kompiliranje traženih statističkih rezultata.

Modernizirani sustav odlikuje se visokim načelima sigurnosti i povjerljivosti. Da je riječ o vrlo važnim područjima, potvrdile su sve interesne strane te su nađena odgovarajuća rješenja koja osiguravaju primjenu najviših standarda.

Cijeli sustav treba se temeljiti na stabilnoj pravnoj osnovi. Stoga je implementacija novog sustava za kompiliranje statistike robne razmjene unutar EU-a (zajedno s obveznom razmjenom mikropodataka o izvozu) regulirana novim zakonodavstvom EU-a pod nazivom "Okvirna uredba o integriranju poslovnih statistika (FRIBS - Framework Regulation Integrating Business Statistics)".

Zašto treba razmjenjivati mikropodatke između država članica EU-a?

Kako bi se ostvario cilj smanjenja općeg opterećenja gospodarstvenika uz istodobno zadržavanje stabilne razine kvalitete prikupljenih podataka, najbolje rješenje jest dobivanje maksimuma iz prikupljenih podataka o otpremama unutar EU-a. Razmjena mikropodataka (MDE) prihvaća načelo da se podaci ne moraju prikupljati više od jedanput. To znači da bi se podaci o otpremama mogli iskoristiti kao izvor podataka za kompiliranje statistike o primicima unutar EU-a.

Trgovinski tok otprema odabran je na temelju utvrđene činjenice kako je izvještavanje podataka o trgovinskom toku primitak uzrok najvećem dijelu administrativnog opterećenja gospodarstvenika (oko dvije trećine). Stoga je ukidanje obveze izvještavanja o primicima učinkovitiji način smanjenja opterećenja gospodarstvenika.

Sljedeća prednost odabira trgovinskog toka otprema temelji se na zaključcima kako su statistički podaci o otpremi kvalitetniji od statističkih podataka o primitku. Obično gospodarstvenik koji otprema robu (u mnogim slučajevima riječ je o samom proizvođaču) ima preciznije informacije o podacima o kojima treba izvijestiti.

Kada će modernizacija stupiti na snagu ?

"Okvirna uredba o integriranju poslovnih statistika (FRIBS - Framework Regulation Integrating Business Statistics)" objavljena je u Službenom listu EU-a u listopadu 2019., a primjenjivat će se za statistiku robne razmjene unutar EU-a od 1. siječnja 2022.

2. Obveznik sa Intrastat izvještavanja – što moram znati?

Što će se za mene promijeniti?

Najvažnija inovacija u moderniziranom sustavu statistike robne razmjene unutar EU-a jest mogućnost da se svako nacionalno statističko tijelo može koristiti podacima o otpremi iz partnerskih država članica EU-a kako bi kompiliralo nacionalne statističke podatke o primicima.

Navedeno znači da podaci prikupljeni od gospodarstvenika, koji otpremaju robu u druge države članice EU-a, postaju ključni za statistiku primitaka i otprema. Radi potpunog ostvarenja ove svrhe, od gospodarstvenika će biti zatraženo da dostavljaju statističke podatke o robi s dva nova elementa: PDV broj kupca/primatelja i zemlja podrijetla za otpremljenu robu.

U državama članicama koje navedene podatkovne elemente trenutačno ne prikupljaju obveza gospodarstvenicima za izvještavanjem nova dva elementa počinje u trenutku stupanja na snagu FRIBS-a. Kako bi nadomjestili dodatnu potrebu za podacima, nacionalna statistička tijela imaju mogućnost izuzeti manje gospodarstvenike od obveze izvještavanja podataka o trgovini unutar EU-a.

Koristeći se podacima dobivenima od partnerskih država članica EU-a, s pomoću kompilacijskih metoda za primitke, nacionalna statistička tijela potencijalno bi mogla obveznike izvještavanja za primitke izuzeti od obveze izvještavanja o robnoj razmjeni unutar EU-a.

Kada za mene počinje obveza primjene?

Zakonodavstvo FRIBS-a primjenjivat će se za statistiku robne razmjene unutar EU-a od 1. siječnja 2022. Od tog trenutka nadalje razmjena mikropodataka o otpremi unutar EU-a s novim podatkovnim elementima postat će obvezna za sve države članice EU-a. Moguće izmjene u izvještavanju podataka o primicima također će stupiti na snagu nakon tog datuma.

Planove o implementaciji moderniziranog sustava na nacionalnoj razini provodi svako nacionalno statističko tijelo odgovorno za statistiku robne razmjene unutar EU-a.

Može li razmjena mikropodataka ugroziti sigurnost mojih podataka?

Ne. Sva nacionalna statistička tijela obvezna su poduzeti sve potrebne regulatorne, administrativne, tehničke i organizacijske mjere kako bi omogućila fizičku i logičku zaštitu povjerljivih podataka.

U procesu prikupljanja, razmjene, pohrane i korištenja mikropodataka o robnoj razmjeni s inozemstvom primjenjuju se specifični sigurnosni standardi Europskoga statističkog sustava (ESS-a). Za razmjenu mikropodataka koriste se sigurnosne mreže uz primjenu kriptiranog načina rada, a korisnici su podvrgnuti strogoj kontroli pristupa. Kako bi ostvarili pravo na razmjenu mikropodataka, Eurostat i sva nacionalna statistička tijela moraju imati sigurnosne certifikate koje su izdale vanjske revizije.

Podaci s oznakom povjerljivosti – kako će se njima upravljati?

Povjerljivost razmijenjenih mikropodataka o robnoj razmjeni unutar EU-a strogo će se poštivati.

Ako se nacionalno statističko tijelo države članice primitka koristi primljenim mikropodacima s oznakom povjerljivosti, tada je obvezno, vlastitom diseminacijom statističkih rezultata o primicima unutar EU-a, omogućiti poštovanje statističke povjerljivosti, koju je izvorno dodijelilo nacionalno statističko tijelo u državi članici otpreme.

3. Korisnik sam Intrastat podataka – što moram znati?

Trebam li očekivati promjene u dostupnosti podataka?

Diseminacija podataka ostat će ista za korisnike statistike robne razmjene unutar EU-a. Statistika će i dalje biti dostupna mjesečno u istom roku, raščlanjena prema trgovinskom partneru i prema proizvodu Kombinirane nomenklature do razine od osam znamenki.

Kada mogu očekivati promjene u diseminiranim podacima?

Od siječnja 2022. počinje obvezna primjena novog FRIBS zakonodavstva te će, od tog trenutka nadalje, nacionalna statistička tijela moći iskoristiti promjene koje donosi modernizirani sustav. Iako bi pojedini obveznici izvještavanja o primicima i otpremama robe unutar EU-a mogli biti suočeni sa znatnim izmjenama u načinu izvještavanja, očekuje se da će učinci na korisnike podataka biti minimalni.

Trebam li očekivati promjene u kvaliteti podataka?

Tijekom vremena korištenje prikupljenih podataka o otpremi radi provjere i mogućeg generiranja statističkih podataka o primicima trebalo bi pomoći smanjenju asimetrije između zrcalnih podataka o primicima i otpremama. Međutim, takvo poboljšanje u kvaliteti moglo bi dovesti do nekih prekida u vremenskim serijama koje se odnose na primitke. Navedeno se osobito odnosi na one serije podataka kod kojih su dugogodišnji problemi u kvaliteti riješeni s pomoću razmjene podataka o otpremi, ali za koje nije moguća retroaktivna kompilacija.

4. Na koji su način uključena nacionalna statistička tijela i Eurostat?

Koja je uloga nacionalnih statističkih tijela?

Nacionalna statistička tijela sudjeluju u razvoju i provedbi projekta Modernizacija Intrastata, čiji je cilj implementacija i funkcionalna provedba svih obilježja moderniziranog sustava za kompiliranje statistike robne razmjene unutar EU-a. Jedanput kada se projekt potpuno implementira nacionalna statistička tijela će, prilagođavanjem svojih metoda kompiliranja, imati novi izvor podataka, koji će omogućiti smanjenje prikupljanja podataka o primicima i s tim povezano opterećenje poslovnih subjekata.

Tu mogućnost regulira načelo supsidijarnosti, što znači da svako nacionalno statističko tijelo samostalno odlučuje kada i u kojoj mjeri može iskoristiti potencijalne prednosti moderniziranog sustava.

Koja je uloga Eurostata?

Implementacija projekta Modernizacija Intrastata velik je zahvat za države članice EU-a i Eurostat. Glavna uloga Eurostata jest koordinacija te pružanje alata i odgovarajuće potpore radi uspješnosti projekta, kako bi države članice imale mogućnost smanjiti opterećenje svojih izvještajnih jedinica.

Najinovativniji proces, koji će biti dio moderniziranog sustava, jest razmjena mikropodataka među državama članicama EU-a. U skladu s time, uloga Eurostata jest stvaranje potrebnih alata i infrastrukture te potpora za što lakše uvođenje IT sustava koji će omogućiti razmjenu

mikropodataka.

Koje su nove mogućnosti za nacionalna statistička tijela?

Nacionalna statistička tijela/kompilatori statističkih podataka o robnoj razmjeni unutar EU-a moći će primijeniti inovativne metode na nove izvore podataka.

Osim izravnih specifičnih istraživanja, bit će dopušteno koristiti se alternativnim izvorima podataka, a obvezna razmjena statističkih podataka o otpremi unutar EU-a stvorit će nove izvore podataka o primicima unutar EU-a. Predmetna razmjena podataka provodit će se putem sigurne IT infrastrukture, a bit će potpuno usklađena s "Temeljnim načelima europskoga statističkog sustava za razmjenu povjerljivih podataka o poslovanju za statističke svrhe", u skladu sa zaključcima Odbora za Europski statistički sustav (ESSC) iz veljače 2016.

U moderniziranom sustavu države članice mogu odabrati jedan ili više izvora podataka za izradu statistike, pod uvjetom da su zadovoljeni strogi zahtjevi kvalitete statističkih rezultata. Također, države članice poticat će se da za svrhu prikupljanja podataka primjenjuju inovativne alate temeljene na digitalnim tehnologijama, u skladu s vizijom Europskoga statističkog sustava za 2020. (*ESS Vision 2020*).

Gdje mogu pronaći precizne informacije o poduzetim radnjama na nacionalnoj razini?

Nacionalna statistička tijela Europske unije koriste se nizom komunikacijskih kanala za interakciju sa svojim interesnim stranama. Jedan od njih jest dijeljenje informacija putem nacionalnih internetskih stranica.

5. Ostala česta pitanja

Što je projekt Modernizacija Intrastata?

Provedba dvaju VIP projekata Europskoga statističkog sustava (SIMSTAT i REDESIGN) omogućila je izradu praktične analize i identifikaciju potencijalnih rješenja za smanjenje opterećenja gospodarstvenika uz zadržavanje visoke razine kvalitete statističkih podataka.

Nastavno na spomenute projekte, Eurostat je zajedno s državama članicama počeo s provedbom projekta Modernizacija Intrastata (skraćeno od Modernizacija sustava kompiliranja statistike robne razmjene unutar EU-a), čiji je cilj implementacija i funkcionalna provedba svih obilježja moderniziranog sustava.

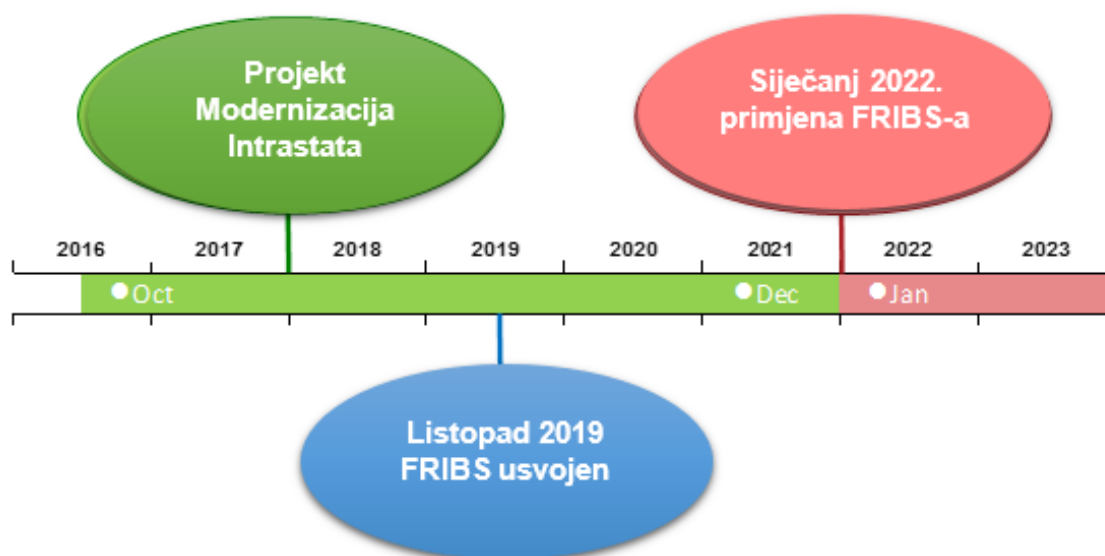
Projekt Modernizacija Intrastata sastoji se od deset radnih paketa od kojih svaki sadržava niz aktivnosti koje treba provesti u praksi.

Radni paket	Cilj
Zakonodavstvo	Pripremanje članaka nove uredbe FRIBS-a o statistici robne razmjene s inozemstvom te uvođenje članaka koji uređuju obnovu sustava za kompiliranje statistike robne razmjene unutar EU-a
Razmjena mikropodataka	Pripremanje obvezne razmjene mikropodataka o otpremi unutar EU-a Navedeno uključuje dizajn i pripremu podataka za razmjenu te dizajn i izgradnju IT infrastrukture za razmjenu podataka.

Globalizacija	Pripremanje novog sustava za izazove koje donosi globalizacija
Povjerljivost	Uz prethodno odobrenje projektiranje okvira povjerljivosti za novi sustav radi zaštite povjerljivosti podataka
Kvaliteta	Organiziranje praćenja kvalitete moderniziranog sustava
Kompilacija	Stimuliranje uvođenja novih kompilacijskih metoda država članica upotrebom razmijenjenih mikropodataka
Sigurnost	Implementiranje zaključka Odbora za Europski statistički sustav (ESSC-a) o sigurnosti kako bi se spriječila diseminacija osobnih podataka
Administrativno opterećenje	Praćenje administrativnog opterećenja povezanog s kompiliranjem statistike robne razmjene unutar EU-a
Komunikacija	Organiziranje komunikacije o modernizaciji sustava za kompiliranje statistike robne razmjene unutar EU-a
Vrednovanje	Pripremanje prve procjene moderniziranog sustava

Koji je vremenski okvir za pripremu i implementaciju aktivnosti?

Eurostat i države članice EU-a ulažu napore kako bi uspješno implementirale izmjene koje će stupiti na snagu nakon što FRIBS postane primjenjiv.

Vremenski okvir na slici odnosi se na projekt Modernizacija Intrastata, kalendar usvajanja FRIBS zakonodavstva i primjenu u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Analiza i identifikacija mogućih rješenja za smanjenje opterećenja gospodarstvenika uz istodobno zadržavanje visoke kvalitete statističkih podataka provedena je dvama VIP projektima Europskoga statističkog sustava – SIMSTAT i REDESIGN, koji su prethodili sadašnjem projektu Modernizacija Intrastata.

Planirani završetak projekta, koji je u tijeku, jest prosinac 2021., neposredno prije stupanja na snagu FRIBS zakonodavstva za statistiku robne razmjene unutar EU-a (siječanj 2022.).

U državama članicama nastaviti će se intenzivno raditi i nakon proteka zadanih rokova, s obzirom na to da će i nadalje imati mogućnost potpuno iskoristiti prednosti moderniziranog sustava.

Gdje mogu pronaći više informacija o razmjeni mikropodataka?

Više informacija o ovoj temi možete pronaći u članku "[Trgovina unutar EU – razmjena mikropodataka](#)", koji je dostupan na internetskim stranicama Eurostata.

Postoji li lakši način shvaćanja kako funkcionira razmjena mikropodataka?

Da. Pogledajte video dostupan na internetskim stranicama Eurostata na poveznici <https://www.youtube.com/watch?v=i5VRp6mrAjU>. Kratki animirani film "Automatizirana razmjena trgovinskih podataka" na jednostavan, razumljiv i zabavan način objašnjava kako funkcionira razmjena podataka o trgovini unutar EU-a.